

Examensarbete för bildkonstnär, YH-examen
Utbildningen för bildkonst
YrkesHögskolan Novia
Jakobstad 2016

Degree Thesis for Fine Art, Bachelor of Fine Art
Degree Programme in Fine Art
Novia University of Applied Sciences
Jakobstad 2016, Finland

Handledare/Supervisors:
Albert Braun, Göran Torrkulla
Bedömare/Examinators:
Ulrika Ferm, Jimmy Pulli

Porträtt – bilder av människan

Tanja Fagerholm

Abstrakt

Mitt examensarbete är nödvändigtvis inte ett slutresultat av mina visuella arbeten under studietiden utan snarare resultatet av en ständigt pågående process i att hitta min plats inom konsten. En frågeställning jag brottats med under studiernas gång är begreppet *konstnär*. Vad är en konstnär? Vad är konst?

För att närma mig förväntningarna på hur en riktig konstnär bör vara har jag gått tillbaka till en klassisk form av måleri, nämligen avbildning av människor. Istället för att använda mig av pensel och duk har jag skapat mitt eget sätt att måla, nämligen genom rörlig bild.

Jag har jobbat med videomaterial som jag omarbetat lager för lager och satt ihop till något nytt, för mig en målning, ett porträtt. Lager på lager smälter bilderna ihop och skapar en målning. Precis som då man använder oljefärg på duk och målar färglager efter färglager, kanske skrapar bort lite för att sedan sätta till lite igen, skapar jag en slags digital målning genom ett editeringsprogram.

Språk: svenska

Nyckelord: porträtt, målningar, rörlig bild

Summary

My thesis is not necessarily the end result of my visual work during my studies but rather the result of an ongoing process to find my place in the art world. A question I struggled with during my studies is what defines an artist? What is art?

In order to approach the expectations of how a real artist should be I have gone back to a classical art form, portrait painting. But instead of using a brush and canvas I have created my own way of painting through video.

I have been working with recorded material that I have reworked layer by layer and put together something new, to me a painting, a portrait. Layer upon layer the images blend together to create a painting. Just like when using oil on canvas and paint layer after layer of color, maybe scraping away a little and then putting a little back, I create a kind of digital painting through an editing program.

Language: Swedish

Key words: portraits, paintings, video

Innehållsförteckning

1 Bakgrund

2 Processen

Utförande och inspiration

3 Konstnärskap

Konsten idag

4 Sammanfattning

Litteraturlista

1 B a k g r u n d

En frågeställning jag brottats med under studiernas gång är begreppet *konstnär*. Vad är en konstnär? Vad är konst? Ofta då jag berättat för folk att jag studerar konst har de utgått från att jag målar. Dessvärre kan jag inte påstå att jag är en målare. Inte i ordets klassiska mening iallafall. För mig har målning länge varit pensel och duk, tills jag insåg att målning inte alltid behöver vara så klassiskt. Vem har bestämt att målning måste ske med pensel.

Att jag valt att jobba med porträtt i mitt examensarbete tror jag till stor del beror på min eviga strid med min konstnärsroll. Jag kanske innerst inne vill vara dendär *konstnärskonstnären* som stänger in sig i sin ateljé med pensel och duk och målar, målar, målar. Istället har jag lärt mig måla på mitt sätt, utan pensel och duk.

För att närma mig förväntningarna på hur en riktig konstnär bör vara har jag gått tillbaka till en klassisk form av måleri, nämligen avbildning av människor. Jag har jobbat med videomaterial som jag omarbetat lager för lager och satt ihop till något nytt. För mig en målning, ett porträtt. Lager på lager smälter bilderna ihop och skapar en målning. Precis som då man använder oljefärg på duk och målar färglager efter färglager, kanske skrapar bort lite för att sedan sätta till lite igen, skapar jag en slags digital målning genom ett editeringsprogram.

2 P r o c e s s e n

Under studiernas gång tappade jag bort mig själv och mitt sätt att uttrycka mig konstnärligt och jag har stundvis kämpat för att hitta tillbaka till ett uttryckssätt jag känner mig bekväm med. I slutändan så landade jag i rörlig bild som uttrycksform.

Jag lockas av hur rörlig bild låter mig skapa och förmedla en subjektiv verklighet, en fantasi eller drömvärld som annars är svår att förmedla och möjligheten att skapa något nytt av ett befintligt material. Genom att klippa och tillsätta lager, färgkorrigera och ändra på den ursprungliga tidslinjen kan jag skapa en helt annan historia än den det var från början.

Det som intresserat mig i mitt arbete har varit det omedvetna hos människan, dvs. vad som sker då människan inte vet att hon är iakttagen. Genom att undersöka en människas minspel kommer man delvis åt det omedvetna men samtidigt också det som är unikt hos människan. Jag ser minspelet som ett slags fingeravtryck där alla människor är unika. Sättet man rör sitt ansikte när man t.ex. pratar eller lyssnar är unikt från person till person.

U t f ö r a n d e o c h i n s p i r a t i o n

Till mina porträtt har jag valt att använda mig av människor i min omgivning. De har fått stå sig framför kameran i några minuter och så avslappnat som möjligt se rakt in i kameran. Ibland har vi småprat under några minuters tid och ibland varit helt tysta. På så vis har jag fångat deras naturliga ansiktsuttryck. Samtidigt har de också fått göra medvetna uttryck som känns naturliga eller typiska för just den personen.

Materialet har därefter omarbetats i editeringsprogram för att skapa känslan av en målning. Jag har använt mig av en endast några få sekunder lång sekvens från det filmade materialet. Av det material jag valt ut har jag färgkorrigerat och omarbetat uppbyggnaden. Jag har använt mig av samma klipp i lager på lager men med små förskjutningar och färgkorrigeringar för att låta porträtten gå mot det abstrakta hållet.

Inspiration har jag fått av bl.a. Francis Bacons surrealistiska porträtt där proportioner och ansiktsdrag förvrängts och suddats ut. Även Andy Warhols projekt Screen Test, ett projekt Warhol jobbade med under några år i mitten av sextiotalet, har varit en källa till inspiration i mitt arbete. Det som är framträdande för detta verk är stillheten i bilderna. Skickligt maskerar han den rörliga bilden så åskådaren nästan tror att det är frågan om ett fotografi eller en stillbild. Irving Blums reaktion efter att ha sett Warhols verk *Kiss* med Marisol i huvudrollen var bl.a. följande:

"It may have been my first film experience of Andys's and I looked and looked and looked and looked and looked and said, "It's a still. It's not a motion picture at all." And I looked and looked and looked and looked and at one moment I remember Marisol blinking and the shocked response of everybody in the audience. It was something I don't think I'll ever forget. It was just simply extraordinary." (Angell, 2006, s.13.)

Screen Tests var ett sätt för Warhol att bl.a. gå djupare in på och undersöka sin fascination för personlighet och det mänskliga ansiktet. (Angell, 2006, s.13.)

I likhet med Warhols verk har jag valt att behålla en subtil rörelse i mina porträtt, en blinkning, ett minspel. På så sätt är mina porträtt inte stillbilder utan ständigt levande.

Mitt arbete har fortskridit på ett experimentellt sätt där jag provat på olika metoder gällande vad som går att uppnå och hur. Jag har ständigt fått utmana mina kunskaper. Slutprodukten är tre stycken porträtt som ställs ut som en typ av målningar. Porträtten projiceras på duk med förhoppning att betraktaren ska komma att uppleva porträtten som klassiska målningar. Tanken är att den subtila rörelsen i mina porträtt ska avslöja att det egentligen är frågan om en rörlig bild.

3 K o n s t n ä r s k a p

Vad konst och konstnärskap egentligen är har jag frågat mig själv många gånger. För att få svar på detta har jag bland annat vänt mig till *Ernst Billgrens* bok *Vad är konst och 100 andra jätteviktiga frågor*. Billgren menar till exempel att konst är ett sätt att tänka på saker man inte har något annat språk för. Han menar också att alla föremål och händelser numera kan uppfattas som konst. Angående konstnärsrollen menar Billgren att man inte bör vara självkritisk i den bemärkelsen att man ser ner på sig själv, att det rent utav är destruktivt. Däremot kan självkritik i form av självanalys vara konstruktivt. Om man hela tiden fokuserar på vad man gör är det lätt hänt att man tappar kontrollen och balansen i sitt arbete. (Billgren, 2008, s. 13, 65, 117.)

K o n s t e n i d a g

I anknytning till synen på konst i dagsläget och frågeställningen om vad som egentligen kan och skall räknas som konst så har konstvetare Fred Andersson i en artikel för Svenska Yle gett sin syn på frågeställningen och menar att människor har tröttnat på just den frågan. Han menar att det är en omöjlig frågeställning då det lika lite går att bevisa att något inte är konst som det går att bevisa att något är konst. Vidare menar han att konst kan beskrivas som det som människor som gått i en konstskola gör och att detta inte är något man kommer ifrån eftersom det är så samhället och kulturen fungerar. (Andersson, 2016.)

Konst och synen på vad konst är har alltid väckt känslor hos människor och det finns många uppfattningar om vad konst är och var som är bra konst. Konstnären Gustav Hellberg menar att det inte alltid är den mest besökta utställningen som ger störst genomslag i samhället. Vidare menar han att när rätt människa drabbas av en speciell typ av konstupplevelse så kan detta resultera i och inspirera till oanade framtida innovationer. Detta sker inte inom konsten men på grund av den. (Hellberg, 2015.)

Frågan om konst och konstnärskap förblir en svår frågeställning. Konsten påverkas såväl av den egna individuella åsikten som av samhällets åsikt. Ofta kan man se att det är situationen och sammanhanget som definierar ett verk som konst. Synen på konst och dess betydelse har ständigt ändrats genom tiderna och kommer enligt min övertygelse att fortsätta ändras även i framtiden.

4 S a m m a n f a t t n i n g

Mitt examensarbete är nödvändigtvis inte ett slutresultat av mina visuella arbeten under studietiden utan snarare resultatet av en ständigt pågående process i att hitta min plats inom konsten.

Jag tror att man ständigt måste utmana sig själv och tänja på gränserna för att hitta sin plats och fortsätta att utvecklas i sin roll som konstnär. Att jag haft mina tvivel och kämpat med att hitta mitt uttryckssätt tror jag delvis varit bra för min utveckling då jag inte fastnat i bekvämligheten utan ständigt varit på jakt efter ett sätt att uttrycka mig på.

Kanske hade jag behövt några år till av studier för att helt landa i min konstnärsroll men samtidigt tar mitt skapande inte slut här bara för att studierna gör det. Jag kommer ständigt att söka vidare och utvecklas. Jag har hittat ett arbetssätt som jag trivs med och jag känner att jag kan utvecklas vidare bara jag vågar utmana mig själv och inte låta mig styras av omgivningen.

Litteraturlista

Andersson, F. (2016). "Vad är det här för trams?". [Online]

<http://svenska.yle.fi/artikel/2016/02/14/vad-ar-det-har-trams> [Hämtad 18 mars 2016].

Angell, C. (2006). *Andy Warhol Screen Tests*. New York: the Whitney Museum of American Art.

Billgren, E. (2008). *Vad är konst och 100 andra jätteviktiga frågor*. Halmstad: Bokförlaget Langenskiöld.

Hellberg, G. (2015). *Debattartikel: om konst och kompetens*. [Online]

<http://konsten.net/debattartikel-om-konst-och-kompetens/> [Hämtad 18 mars 2016].

T a c k

Albert Braun

Göran Torrkulla

Joakim Finholm

Nicoline Aspvik

Niclas Kangas

Joel Fagerholm

